

Oudjaar 2014: fact-free politics

Dit jaar verschenen er 117 blogberichten op *Onderwijsethiek.nl*. De inhoudsopgave tref je **HIER** aan.¹ Het jaar stond in het teken van de voortgaande verkleuring van de landspolitiek. De kwaliteit van de analyses en argumenten was bedroevend laag. Het enige wat telde was dat de targets gehaald werden. De beleidsteksten werden gedomineerd door de loze praat van communicatieadviseurs. En die teksten werden voor zoete koek geslikt door de volksvertegenwoordigers. Zo ging het bijvoorbeeld met de **afschaffing van de basisbeurs** van studenten in het hoger onderwijs. De Tweede Kamer werd voorgespiegeld dat studenten het volste recht hebben om de gederfde beursinkomsten op te vangen door extra arbeidsinkomsten naast hun studie, maar tegelijkertijd werden de deeltijdopleidingen om zeep geholpen en krijgen universiteiten en hogescholen de volle medewerking het studietempo op te voeren en studenten hard aan te pakken als ze studievertraging oplopen.

Die zelfde trend van 'fact-free politics' zien we in het onderwijsbeleid rond de basisschool. In een recente Kamerbrief wordt de hoogste prioriteit gegeven aan het opbouwen van een brede Nederlandse woordenschat bij kinderen tot acht jaar.² Onderzoek heeft namelijk aangetoond dat de omvang van de Nederlandse woordenschat op achtjarige leeftijd een doorslaggevende factor is voor hun schoolsucces in de groepen 5 t/m 8. Niettemin is er een wetsvoorstel ingediend dat basisscholen toestemming geeft hun leerlingen, meteen vanaf groep 1, **maximaal 3 à 4 uur (één dagdeel) per week in de Engelse taal onder te dompelen**.³ Het ministerie beweert dat 'onderzoek (...) heeft aangetoond dat er geen negatieve effecten zijn op de moedertaalontwikkeling wanneer 15% van de onderwijstijd in een vreemde taal wordt aangeboden'.⁴ Die bewering vindt geen enkele steun in de feiten:

1. Het ministerie refereert aan een onderzoek onder dertien basisscholen die in het kader van de Experimentenwet toestemming hadden gekregen in de jaren 2010, 2011 en 2012 maximaal 15% van hun lestijd niet het Nederlands maar het Engels (c.q. Duits) als instructietaal te hanteren. Daarvan is augustus 2012 verslag gedaan in een Ervaringsrapport.⁵ Maar de onderzoekers waarschuwen dat er op basis van hun kwalitatieve onderzoek 'geen uitspraken gedaan kunnen worden over meetbare effecten van het project en de generaliseerbaarheid van de resultaten' (blz. 36). Volgens de onderzoekers zijn hun bevindingen dus volstrekt ongeschikt om iets (wat dan ook) *aan te tonen*.

2. De onderzoekers kunnen überhaupt niets zinnigs zeggen op de vraag of 15% Engels (c.q. Duits) negatieve effecten heeft op de moedertaalontwikkeling (NT1) of op de Nederlandse taalontwikkeling van NT2-sprekers. Want over de gehele schoolloopbaan gerekend realiseren hoogstens twee van de dertien scholen 3 à 4 uur Engels (c.q. Duits) per week. Die conclusie dringt zich op bij lezing van blz. 19:

Urental per week	Groep 1/2	Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
3 à 4 uur (≈15%)	2 scholen	2 scholen	2 scholen	3 scholen
2 à 2½ uur	1 school	1 school	3 scholen	4 scholen
½ à 1½ uur	3 scholen	6 scholen	7 scholen	5 scholen
urental nihil	7 scholen	4 scholen	1 school	1 school
urental onbekend				
Totaal	13	13	13	13

3. Zoals de titel van het rapport aangeeft, hebben de onderzoekers alle betrokkenen (directie, leerkrachten, leerlingen, ouders) gevraagd naar hun ervaringen met onderdompeling in het Engels (c.q. Duits) en naar hun opvattingen over de effecten ervan. Daarbij moet worden bedacht dat de dertien onderzochte scholen zeker geen representatieve steekproef vormen uit alle Nederlandse basisscholen. De onderzoekers hebben, zelfs binnen deze positief gestemde onderzoeksgroep, ernstige waarschuwingssignalen geregistreerd over de schadelijkheid van 15% Engels (c.q. Duits) voor sommige categorieën leerlingen.⁶

¹ <http://www.onderwijsethiek.nl/wp-content/uploads/2014/12/BlogOverzicht2014A.pdf>

² <http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ocw/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2014/11/24/kamerbrief-voortgang-bestuursafspraken-g37-en-afsluiten-convenant-vve.html>

³ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/dossier/34031>

⁴ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/dossier/34031/kst-34031-6>

⁵ http://europeesplatform.nl/vvto/wp-content/uploads/sites/7/2013/09/Ervaringsrapport_UU_proefproject_15_procent_vvto.pdf

⁶ Samengevat in: <http://www.onderwijsethiek.nl/onderwijs/engels-op-de-basisschool-vii-fact-free-politics> (14/7/2013)

4. Het ministerie heeft nog een *tweede* onderzoek laten uitvoeren naar de effecten en neveneffecten van 15% Engels. Dat onderzoek, het zgn. FLIPP-project, beperkte zich echter tot de groepen 1 en 2 van de basisschool.⁷ Het onderzoek besloeg twee schooljaren: van augustus 2010 tot juni 2012. In totaal hebben veertien experimenteerscholen (168 kleuters) en twee controlescholen (26 kleuters) aan het onderzoek deelgenomen. De experimentele kleuters werden over drie treatments verdeeld: maximaal één uur Engels per week (n=57), 1 à 2 uur Engels per week (n=65) en ≥ 2 uur Engels per week (n=39). Kan dit onderzoek licht werpen op de vraag of 15% Engels schadelijk is voor de taalontwikkeling Nederlands? Neen, de zwaarste treatment is ≥ 2 uur Engels per week in plaats van de door het ministerie gepostuleerde treatment (3 à 4 uur Engels per week). Bovendien moeten de onderzoekers erkennen dat het aantal allochtone leerlingen (NT2-sprekers) te klein was, zodat er geen uitspraken over hun taalontwikkeling Nederlands kunnen worden gedaan. Wat de taalontwikkeling van NT1-sprekers betreft, hebben de onderzoekers uitsluitend gemiddelden op groepsniveau gerapporteerd. Zij hebben dus niet de hypothese getoetst dat leerlingen belemmerd worden om hun taalachterstand Nederlands in te lopen als ze 2 of meer uren per week in het Engels les krijgen.⁸

Er is alle reden voor de hoop

dat leerlingen hun taalachterstand in het Standaardnederlands SNELLER zullen inlopen als ze 115% (i.p.v. 100%) van de reguliere lestijd worden ondergedompeld in het Standaardnederlands.

Maar omgekeerd is er alle reden voor de vrees

dat leerlingen hun taalachterstand in het Standaardnederlands MINDER SNEL zullen inlopen als ze slechts 85% (i.p.v. 100%) van de reguliere lestijd worden ondergedompeld in het Standaardnederlands en tijdens de resterende 15% in het Engels.

5. We moeten dus constateren dat onze volksvertegenwoordigers een rad voor de ogen wordt gedraaid door het ministerie. Staatssecretaris Dekker (VVD) heeft een beleidstarget om hoogopgeleide autochtone ouders te plezieren en de internationalisering van de Nederlandse economie te bevorderen: basisscholen moeten volgens hem de wettelijke mogelijkheid krijgen hun leerlingen gedurende 15% van de lestijd in het Engels onder te dompelen. Kennelijk is hij bereid door ruiten en roeien te gaan om dit wetsvoorstel in 2015 door het Parlement te slepen. De oppositie heeft kritische vragen gesteld: wordt hiermee schade toegebracht aan leerlingen die met een taalachterstand in het Nederlands te kampen hebben? De staatssecretaris antwoordt met een stalen gezicht dat wetenschappelijk is aangetoond dat zij daarvan geen schade zullen ondervinden. Want hij weet dat de volksvertegenwoordigers niet de moeite zullen nemen om het waarheidsgehalte van zijn bewering te checken. Nadat de wet in werking is getreden, zal een groot aantal 'witte' basisscholen bij hun Regionaal Samenwerkingsverband Passend Onderwijs melden dat zij zich toeleggen op leerlingen die geschikt zijn voor vroeg vreemdetalenonderwijs en dat zij dientengevolge genoopt zijn aspirant-leerlingen met een achterstand in de Nederlandse taal te weren. En onze volksvertegenwoordigers zullen achteraf moeten bekennen dat ze dat geruisloos hebben laten passeren.

Wes Holleman

weblog onderwijs 31-12-2014

<http://www.onderwijsethiek.nl>

⁷ http://europeesplatform.nl/vvto/wp-content/uploads/sites/7/2013/09/Eindverslag_FLiPP.pdf

⁸ Zie verder: <http://www.onderwijsethiek.nl/onderwijs/engels-op-de-basisschool-het-flipp-project> (10/3/2013)